

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ:

90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **ΤΡΙΑ (3) ΜΕΡΗ**.
3. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με **ένα (1)** στοιχείο της στήλης Β΄. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. μινωικό κέντρο	α. Φοινίκη
2. οικισμός της Νεολιθικής Κύπρου	β. Αίγυπτος
3. μυκηναϊκό κέντρο	γ. Χοιροκοιτία
4. «δώρον του Νείλου»	δ. Μεσοποταμία
	ε. Κνωσός
	στ. Τίρυνθα

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» **στο τετράδιο απαντήσεών σας** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Η Γραμμική Β΄ αποκρυπτογραφήθηκε από τους M. Ventris και J. Chadwick.

β. Οι Σουμέριοι επινόησαν τον τροχό.

γ. Χαρακτηριστικά δείγματα της γλυπτικής κατά την προϊστορική περίοδο είναι ο κούρος και η κόρη.

δ. Κατά τη Νεολιθική εποχή ο άνθρωπος πέρασε από τη νομαδική ζωή στη μόνιμη εγκατάσταση.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

A3. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα της αρχαίας ελληνικής ιστορίας στη σωστή χρονολογική σειρά αριθμώντας τα από το **1** μέχρι το **4** και ξεκινώντας **από το αρχαιότερο**. Η απάντησή σας να γραφεί **στο τετράδιο απαντήσεών σας**.

α. Α΄ Ελληνικός Αποικισμός

β. ακμή μινωικού πολιτισμού

γ. Ιωνική επανάσταση

δ. μυκηναϊκή θαλασσοκρατία

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α) Α΄ Ελληνικός Αποικισμός (ένα [1] αίτιο, δύο [2] ελληνικά φύλα που ίδρυσαν αποικίες, δύο [2] νέοι χώροι εγκατάστασης)

(5 μονάδες)

β) Πόλη - κράτος (προέλευση θεσμού, δύο [2] γεωγραφικά στοιχεία, δύο [2] οργανωτικά στοιχεία)

(5 μονάδες)

B2.

«Κατά την Κυπροαρχαϊκή εποχή η Κύπρος τέθηκε κάτω από καθεστώς υποτέλειας».

Σε ενιαίο κείμενο 70 - 90 λέξεων, με πρόλογο, κύριο μέρος και επίλογο, να ονομάσετε τους **τρεις (3) αρχαίους λαούς** που κατέκτησαν την Κύπρο κατά την Κυπροαρχαϊκή εποχή και να παρουσιάσετε **τρεις (3) λόγους** που έκαναν την Κύπρο σημαντική γι' αυτούς.

Στη συνέχεια, να κατονομάσετε τον **κατακτητή** εναντίον του οποίου επαναστάτησαν οι Κύπριοι με επικεφαλής τον Ονήσιλο, παρουσιάζοντας **τρία (3) αίτια** της επανάστασης. Τέλος, να αναφέρετε και να σχολιάσετε το **αποτέλεσμα** αυτής της επανάστασης.

(13 μονάδες)

B3.

Σε ενιαίο κείμενο 80 - 100 λέξεων, με πρόλογο, κύριο μέρος και επίλογο, να εξηγήσετε γιατί οι Έλληνες ίδρυσαν αποικίες (Β΄ Ελληνικός Αποικισμός), αναφέροντας **τρεις (3) λόγους**.

Στη συνέχεια, να κατονομάσετε **δύο (2)** νέες κοινωνικές ομάδες που δημιουργήθηκαν εξαιτίας του Β΄ Ελληνικού Αποικισμού και να εξηγήσετε πώς η δημιουργία νέων κοινωνικών ομάδων οδήγησε στη μεταβολή του πολιτεύματος από αριστοκρατικό σε ολιγαρχικό / τιμοκρατικό. Στο κείμενό σας να χρησιμοποιήσετε λειτουργικά τους πιο κάτω όρους:

ανάπτυξη εμπορίου, μερίδιο στην εξουσία, «τιμήματα»

(12 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να μελετήσετε με προσοχή τα παρακάτω παραθέματα και να απαντήσετε σε **ΟΛΑ** τα ερωτήματα.

Γ1.

Η εγκατάσταση των Αχαιών εγκαινιάζει μια νέα περίοδο ακμής των πόλεων της Κύπρου. Ανεγείρονται νέα δημόσια κτήρια με μεγάλους πελεκητούς λίθους, κυρίως ναοί με πεσσούς και επίκρανα¹, που δίνουν την εικόνα μιας προηγμένης μνημειακής αρχιτεκτονικής. Στους ναούς αυτούς λατρεύονται θεότητες που έχουν σχέση με τη γονιμότητα, όπως υποδηλώνει το χάλκινο άγαλμα θεού που βρέθηκε στην Έγκωμη ή ακόμη θεότητες που συνδέονται με την προστασία της μεταλλουργίας, η οποία αποτελούσε την κυριότερη πηγή πλούτου της Κύπρου. Αν κρίνουμε από την κεραμική αυτής της περιόδου, που είναι γνωστή ως Μυκηναϊκή ΙΙΙΓ, θα δούμε καθαρά πως η προέλευση των πρώτων Αχαιών αποίκων ήταν η Αργολίδα. Οι Αχαιοί έφεραν τη θρησκεία και τη γλώσσα τους και συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της μεταλλοτεχνίας και της σφραγιδογλυφίας. Οι νέοι μετανάστες κυριαρχούν με την πολιτιστική υπεροχή τους και τη δυναμικότητά τους σ' όλους τους τομείς και σιγά-σιγά επιβάλλονται και πολιτικά στο νησί. Έτσι πραγματοποιείται μια σημαντική αλλά αναίμακτη αλλαγή στην πολιτική και πολιτιστική ζωή της Κύπρου και το νησί εξελληνίζεται, για να παραμείνει ελληνικό ως την εποχή μας.

Καραγιώργης, Β. (1973). *Κύπρος. Μουσεία και Μνημεία της Ελλάδος*,
Αθήνα: Φυτράκης, σ. 29-30

¹επίκρανο: κιονόκρανο, το επάνω μέρος μιας κολόνας / ενός πεσσού

α) Με βάση το παράθεμα, να τεκμηριώσετε τη φράση «Έτσι πραγματοποιείται μια σημαντική αλλά αναίμακτη αλλαγή στην **πολιτιστική** ζωή της Κύπρου και το νησί εξελληνίζεται», αναφέροντας **τρεις (3)** μυκηναϊκές επιδράσεις στον κυπριακό πολιτισμό που σημειώθηκαν κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

(9 μονάδες)

β) Στο παράθεμα αναφέρεται ότι «Οι νέοι μετανάστες σιγά-σιγά επιβάλλονται και πολιτικά στο νησί». Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε **τρεις (3)** επιδράσεις των Μυκηναίων στον **τρόπο οργάνωσης των κυπριακών βασιλείων** που σημειώθηκαν κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

(6 μονάδες)

γ) Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε **τρεις (3)** ασχολίες των Κυπρίων κατά την Εποχή του Χαλκού.

(6 μονάδες)

Γ2.

Αλλά και κάτι άλλο αναπήδησε από τους Μηδικούς πολέμους. Η αναγκαιότητα της πολιτικής ένωσης των ελληνικών πόλεων. Ο τεράστιος κίνδυνος να χάσουν οριστικά την ελευθερία τους και μαζί όλα τα άλλα αγαθά, καλλιέργησε στη συνείδηση των Ελλήνων την επιταγή του παραμερισμού των προσωπικών φιλοδοξιών και των στενόψυχων τοπικιστικών επιδιώξεων και συμφερόντων.[...] Από όλη αυτή την περιπέτεια του Ελληνισμού, η αφύπνιση των Ελλήνων και κυρίως η συνειδητοποίηση ότι ο εχθρός είναι οι Πέρσες και όχι η Σπάρτη ή η Αθήνα, ήταν τελικά εκείνο που ίσως έχει πολύ περισσότερη σημασία, ακόμη και από αυτή την τελική νίκη. Και αυτό θα μπορούσε κάποιος να πει ότι ήταν και η μεγάλη προσφορά των Περσών στους Έλληνες, γιατί μόνο ένας τόσο σοβαρός κίνδυνος θα μπορούσε να τους συσπειρώσει σε έναν κοινό αγώνα.[...].

Πέρα απ' αυτό το ηρωικό πνεύμα, που κραταιώθηκε και γιγαντώθηκε στις ψυχές των Ελλήνων, είχε ως συνέπεια να γεννηθεί και εδραιωθεί η αυτοπεποίθηση για τις ακατάλυτες εσωτερικές δυνάμεις της Φυλής. Πρώτη εκδήλωση στάθηκε η απόφαση του Ελληνισμού να πλήξει τον ασιατικό κολοσσό¹ στα δικά του εδάφη. Έτσι, οι αμυντικοί πόλεμοι [...] θα αλλάξουν όνομα και θα γίνουν επιθετικοί.[...] Αν οι Ασιάτες Πέρσες κυριαρχούσαν, είναι σίγουρο πως ο κλασικός πολιτισμός δε θα παρουσιαζόταν ποτέ, και ο ευρωπαϊκός, που είναι η συνέχειά του, το λιγότερο θα είχε άλλη όψη. Αν ακόμα σκεφθεί κανείς ότι οι Πέρσες δεν απέβλεπαν να επεκτείνουν την κυριαρχία τους μόνο στον ελληνικό χώρο, αλλά ότι σκόπευαν να ξεχυθούν και δυτικά², μπορεί να γίνει αντιληπτό γιατί οι νίκες αυτές αποτελούν γεγονός μεγάλης σπουδαιότητας για την ευρωπαϊκή ιστορία.

Κυριακίδη, Β. (2002). *Περσικοί Πόλεμοι, Δυναμική η εμφάνιση του Ασιατικού επεκτατισμού*, Αθήνα: Β. Κυριακίδης, σ. 98-99

¹ασιατικός κολοσσός: οι (ισχυροί) Πέρσες

²δυτικά: εδώ εννοεί την Ευρώπη

α) Με βάση το παράθεμα, να αναφέρετε **ένα (1) αίτιο** των Περσικών πολέμων.

(3 μονάδες)

β) Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε **τρεις (3) συνέπειες της αποτυχίας** των περσικών επιχειρήσεων κατά της Ελλάδας.

(9 μονάδες)

γ) Να αναφέρετε **δύο (2) αίτια** που ωθούν τα κράτη σήμερα να κηρύσσουν πολέμους εναντίον άλλων χωρών.

(2 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ